

Vänersborgs tingsrätt
Mark- och Miljödomstolen
Box 1070
462 28 Vänersborg

Ärende: Mål M 2036-12:8, Favonius AB's ("Bolaget") ansökan om tillstånd för uppförande och drivande av vindkraft i Kattegatt i Falkenbergs kommun, det s.k. projektet "Kattegatt Offshore".

Yrkande: Ideella föreningen Rädda Hallandskusten ("Föreningen") yrkar att Mark- och Miljödomstolen avslår ansökan.

Grunder

1. Landskap/Riksintressen

1.1 Föreningen menar att den sökta vindkraftsparken påverkar landskapsbilden på ett mycket ingripande sätt och påtagligt skadar riksintressen längs hallandskusten. De visualiseringar som Bolaget redovisar i ansökan ger ingen rättvisande bild. Samtliga visualiseringar återger endast verk som är 158 meter höga, medan ansökan gäller 190 meter höga verk. Dessutom redovisas ingen visualisering med 50 verk, som ansökan gäller.

Den visuella påverkan kan komma att bli mycket stor med anledning av krav på hindermarkeringar för sjöfart och luftfart, framförallt för boende i närområdet med blinkande och blixtrande ljus. Det går att skapa en rättvisande bild av hur verken kommer att upplevas med utgångspunkt av existerande verk i Falkenbergs hamn, om än i mindre skala, i stället för svårtydda visualiseringar.

1.2 Det är tydligt att vindkraftsparken kommer att påverka det kustområde i Halland som i 4 kap 2§ miljöbalken utpekats som riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturområden som finns i området.

"Inom följande områden skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön: --- Kustområdet i Halland ---".

1.3 Vidare framgår att länsstyrelsen i Hallands län i utredningen Sydhavsvind säger sig vilja bevara en frizon på 15 km längs hela hallandskusten. Länsstyrelsen ansåg att det tidigare vindkraftsprojektet s. k. "Skottarevet" var undantaget p.g.a. att det projektet redan var påbörjat när Sydhavsvindsrapporten togs fram. Miljööverdomstolen avsåg dock "Skottarevet" och några nya projekt har inte blivit undantagna. Sydhavsvindsrapporten bör därför gälla för alla nya vindkraftsprojekt till havs.

- 1.4 Det sökta projektet omges eller ligger i områden som anses såsom riksintressen. Som exempel kan anges riksintresse för sjöfart, yrkesfiske, naturreservat, Natura 2000 områden, rörligt friluftsliv, kulturmiljövård, naturvård, men även vindbruk. Enligt Naturvårdsverket:

"Naturmiljön i ett visst område kan i en del fall ta skada av exploatering, arbetsföretag och andra verksamheter som äger rum utanför områdets gränser."

Se bilaga 1(1 – 3).

- 1.5 Ljudutbredningen över havsytan redovisas endast med 158 meter höga verk och inte med 190 meter höga verk som ansökan gäller. Dessutom är antalet begränsat till som mest 47 verk och inte 50.

2. Djurlivet

- 2.1 Miljööverdomstolen har tidigare avslagit Bolagets ansökan om att få uppföra det s.k. Skottarevsprojektet. Huvudorsakerna till avslaget var dels att det fanns brister i lokaliseringalternativ, dels att vindkraftsparkens påverkan på torsken inte var klarlagd. Beträffande torsken gick domstolen på Kammarkollegiets och Fiskeriverkets linje och ansåg att försiktighetsprincipen borde gälla. I den nya ansökan går det inte att utläsa om torskbeståndet enligt nya rön kan sägas ha förstärkts och att torskens lek inte kommer att påverkas, sedan Miljööverdomstolens dom i mars 2009. I Miljööverdomstolens dom står att läsa:

"Enligt Miljööverdomstolen framgår det klart av utredningen i målet att torskbeståndet i Kattegatt är allvarligt hotat och att platsen för vindkraftsetableringen utgör ett viktigt lekområde för torsken. Det får alltså anses klarlagt att platsen för vindkraftsetableringen är särskilt känslig från ekologisk synpunkt (3 kap. 3 § miljöbalken). Ett sådant område ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön."

- 2.2 Fiskeriverket säger i sitt Samrådsyttrande 2011-04-13

"det finns inget som säger att beståndet förbättrats – snarare tvärtom."

- 2.3 Fiskeriverket uppmanar Bolaget att uppdatera sig angående nya rön om att buller kan ha negativ inverkan på fiskägg och –larver och refererar till Popper, A. And Hastings, M. (2009), The effects of anthropogenic sources of sound on fishes, Journal of Fish Biology. I den rapporten kan man bl. a. läsa;

"In conclusion, the extent of data needed to enable investigators, regulators and industry to understand the effects of sound on fish is rather staggering. However, without such data, obtained in some systematic way and with excellent controls and peer review, it will be impossible to develop clear sound-exposure metrics and criteria that could help in making predictions on potential effects of sounds on fish."

- 2.4 Havs- och vattenmyndigheten upprepar i sitt yttrande 2012-08-24 (dnr2897-12) Miljööverdomstolens dom i mål M 294-08.. Myndigheten skriver vidare:

"Havs- och vattenmyndigheten finner inte att några nya omständigheter tillkommit sedan den tidigare prövningen av det ansökta företaget. Det finns inget som tyder på att situationen för torskbeståndet har förbättrats påtagligt."

Havs- och vattenmyndigheten skriver vidare att man tagit del av de inkomna handlingarna, men refererar då till att

"Favonius AB avser att placera upp till 43 verk under 150 m på plats utanför Falkenberg"

medan ansökan gäller maximalt 50 verk med en maximal höjd av 190 meter.

- 2.5 Bolaget refererar till två rapporter, som sägs påvisa att fisk inte påverkas av vindkraft till havs. I den ena "Ljud från vindkraftverk i havet och dess påverkan på fisk" (Vindval rapport 6436 juli 2011) konstateras

"På längre avstånd än 80 meter från en turbin kommer ljudnivån att få ett ej försumbart bidrag från närliggande turbiner. Ljudets utbredning beräknades att minska med 17xlog (avståndet) på nära håll (80 m) och vid avstånd större än sju kilometer. På grund av att den mesta av ljudenergin är fokuserad till 127 Hz tonen kommer ljudet att skära igenom det fartygsdominerade ljudlandskapet och på så sätt blir hörbart för fisk på längre avstånd än vad annars skulle vara fallet."

Dessutom skriver man sammanfattningsvis

"I dagsläget vet vi för lite huruvida fisk vänjer sig till ljud i havet som inte förknippas med fara. Därför är det svårt att dra slutsatsen att de vänjer sig över tiden."

- 2.6 I den andra rapporten "Short-term ecological effects of an offshore wind farm in the Dutch coastal zone; a compilation" (2011 Environmental Research Letter 6 035101) sägs också sammanfattningsvis

"these findings are based on two years of research and only apply to a relatively small wind farm at a distance from the coast between 10 and 18 km. If more or larger wind farms are constructed in other places, more data on the vulnerable species need to be collected."

Slutsatsen av dessa två rapporter måste bli att det definitivt inte är säkerställt att fisken och i synnerhet torsken inte påverkas av vindkraft till havs.

- 2.7 "Fiskar hör buller från vindkraftverk" är en rubrik från Naturvårdsverkets hemsida. Detta yttrande stärks ytterligare av rapporterna från Vindval (rapporter 6437 och 5963-7) samt rapport från OSPAR Commission 2009. Av rapporterna framgår att framförallt fiskens lek kan påverkas då fiskens naturliga kommunikation distraheras av andra ljudkällor. Speciellt är påverkan från vindkraftverk med växellådor stor. Av dessa rapporter framgår att hur buller från vindkraftverk till havs påverkar fisk är inte med säkerhet fastställt.

2.8 Bolaget hänvisar i Miljökonsekvensbeskrivningen till bilaga C16 i vilken sägs:

"För utredningen till Kattegatt Offshore har vi försökt få fram uppgifter om vilka toner två aktuella vindkraftverk från Siemens och RePower väntas ge. Genom uppgift om varvtal, antal kuggar på kugghjulen i växellådan kan kuggingreppsfrekvensen beräknas. Den är helt enkelt kuggingrepp (Hz) = varvtal (varv/s) Å~ antal kuggar ekv (4) för ett kugghjul.

Vare sig Siemens eller RePower har velat eller lyckats lämna ut sådana uppgifter. Det ska också sägas att ett verk med direktdriven generator och som saknar växellåda inte ger dessa toner under vatten. Det är okänt om kraftelektroniken ger upphov till ljud med andra frekvenser som utbreder sig i vattnet."

Osäkerheten är med andra ord stor, speciellt som Bolaget även refererar till andra leverantörer. Vidare sägs i bilaga C16:

"Vid upphandling av vindkraftverk till parken bör man säkerställa att verken har en växellåda med hög precision, låg ljudnivå och stomljuddämpande montage."

2.9 I Kammarkollegiets yttrande beträffande det tidigare projektet "Skottarevet" står följande:

"För att få en helhetsbild av torskens situation under driftfasen ska den kontinuerliga ljudstörningen från vindkraftsverk läggas till ljudet från befintlig fartygstrafik och den kumulativa effekten av dessa ljudkällor är inte utredd."

2.10 Sammanfattningsvis refereras till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2011/92/EU av den 13 december 2011 i vilket sägs:

"Ett projekts miljöpåverkan bör bedömas med hänsyn till behovet av att skydda människors hälsa och bidra till livskvalitet genom en förbättrad miljö för att säkerställa bevarandet av arternas mångfald och bibehålla ekosystemets förnyelseförmåga som en grundläggande resurs för allt liv."

3. Miljöpåverkan

3.1 I samrådsunderlaget står det

"Vindkraft är ren el som inte ger några utsläpp eller kräver några transporter."

och även att

"I princip alla andra sätt att producera el ger en större miljöpåverkan."

Dessa uttalanden står i skarp kontrast mot Vattenfalls utredning (Livcykelanalys 2005) i vilken man kan läsa följande beträffande utsläpp av CO₂ och NO_x g/kWh levererad el till hushållskund

	CO ₂ g/kWh	NO _x g/kWh
Vattenkraft	5	0,005
Kärnkraft	3	0,017
Vindkraft	10,5	0,022

Sökandens påståenden motsägs av Vattenfalls analys.

4. Teknisk beskrivning

- 4.1 Neodym är en s.k. sällsynt jordartsmetall som bl.a. används i vindkraftsturbiner på grund av dess goda magnetiska egenskaper. Neodym har dock på senare tid ifrågasatts då framställning av metallen ger stora konsekvenser både på miljö och hälsa. Det tyska vindkraftbolaget Enercon har publicerat detta på deras hemsida 20110429;

"Neodymium has made the headlines recently because its extraction partly involves significant environmental damage. China, where neodymium-containing rocks are quarried in mines, is the main supplier of this so-called rare earth element. According to investigations by Germany's NDR TV station, separation of neodymium from mined rocks results in toxic waste products (Menschen und Schlagzeilen and Panorama television magazines aired on 27 and 28 April). In addition, radioactive uranium and thorium are released by the mining process. These substances find their way into the ground water, heavily contaminating plant and animal life. They are seen as harmful to humans. According to the reports, part of the locals at the neodymium production sites in Baotou in northern China are already seriously ill."

Kommer Bolaget att använda sig av neodym i sina vindkraftverk? Om neodym används, hur säkerställer sig Bolaget om att produktionen sker på ett ur miljö- och hälsosynpunkt säkert sätt? Enercon nämns inte bland de "idag tillgängliga modellerna".

5. Sjöfart

- 5,1 Område A/B ligger på en plats där trafik från tre hamnar (Halmstad, Falkenberg, Varberg) nästan korsas. Idag är trafikflödet 1400 fartyg per år genom området. Vad blir konsekvenserna av att flytta flödet c:a 7 km västerut? Längre färdväg (ökade utsläpp), ökade risker för t ex oljeutsläpp är inte analyserade i ansökan. Att riskerna för påsegling ökar, med stora miljökonsekvenser, är uppenbart.

5.2 United Nations Convention On The Law Of Sea (UNCLOS) konstaterar i Artikel 60.7 följande:

"Artificial islands, installations and structures and safety zones around them may not be established where interference may be caused to the use of recognized sea lanes to essential international navigation."

6. Samhällsekonomisk nytta

6.1 Den samhällsekonomiska nyttan kan allvarligt ifrågasättas. I en debattartikel av Kungliga Vetenskapsakademins Energiutskott läggs det fram starka argument mot gigantiska vindkraftsetableringar (Bolaget uppger en investeringskostnad på 6 miljarder kronor). Kungliga Vetenskapsakademins synpunkter bör väga tungt när det gäller den samhällsekonomiska nyttan. Se bilaga 2.

7. Samråd

7.1 Bolaget har genomfört två s.k. samråd, ett enbart med myndigheter och som Föreningen inte fick delta i, inte ens som åhörare, och därefter ett med allmänheten. Det senare samrådet var upplagt som en utställning och någon samlad muntlig presentation gavs inte och därmed inte heller tillfälle till dialog. Ansökan har försökt återge de skriftliga inlagor som lämnats i samband med samrådet. Dessa referat är dock endast summariska och återger på intet sätt de inlagor Föreningen tagit del av. Det nämns inte heller att Länsstyrelsen har fått tillsänt sig över 600 vykort med protester mot projektet och framförallt att Syhavsvindsrapporten skall respekteras. Det kan påpekas att under samrådet presenterades endast 158 meter höga verk, jämfört med de 190 meter höga verk som ansökan gäller.

7.2 Av Europaparlamentets och Rådets Direktiv 2011/92/EU framgår följande:

"Ett av Århuskonventionens mål är att garantera allmänhetens rätt att delta i beslut i miljöfrågor för att bidra till att skydda rätten att leva i en miljö som är tillfredsställande för människors hälsa och välbefinnande."

8. Ideella föreningen Rädda Hallandskusten

8.1 Föreningen är en ideell förening som värnar om natur, miljö och människors rekreation utmed hallandskusten. Föreningen bildades 2004 och har sedan dess haft c:a 700 betalande medlemmar. Alla medlemmarna har dock inte varit betalande varje år. I februari 2013 har Föreningen c:a 300 betalande medlemmar. Föreningen anser sig därför uppfylla de krav som Miljöbalken 16 kap 13§ ställer på sakägare.

9. Sammanfattning

9.1 Miljööverdomstolen sa 2009 nej till Bolagets ansökan om att få uppföra det s.k. Skottarevsprojektet. Nu ansöker Bolaget om att få uppföra en ännu större vindkraftspark på i stort sett samma plats. Vad har ändrats sedan mars 2009? Bolagets slutsats är att det inte finns alternativa platser längs den aktuella kuststräckan, dvs från Bohuslän i norr till Skåne i söder, där en vindkraftspark med nuvarande ekonomiska och planeringsmässiga förutsättningar kan etableras och samtidigt medför mindre miljökonsekvenser än alternativ A/B (läs gamla "Skottarevet"). En anledning till att Bolaget finner Falkenbergs kommun attraktiv kan vara att Bolagets ägare (Agrivind) har ett avtal med Falkenbergs kommun genom det kommunala bolaget Falkenbergs Energi AB (FEAB) i vilket sägs:

"Parterna skall framlades ha som gemensam målsättning att projektet skall resultera i uppförande av Vindkraftsparken."

Ytterligare från FEAB's styrelsemötesprotokoll 20101213:

"Samtidigt måste vi stötta projektet så mycket vi kan, för att det skall bli genomfört och inte flytta till någon annan plats."

Det måste anses uppenbart att Bolaget blir gynnat av en etablering i Falkenbergs kommun och man kan samtidigt ifrågasätta om kommunen är en objektiv remissinstans.

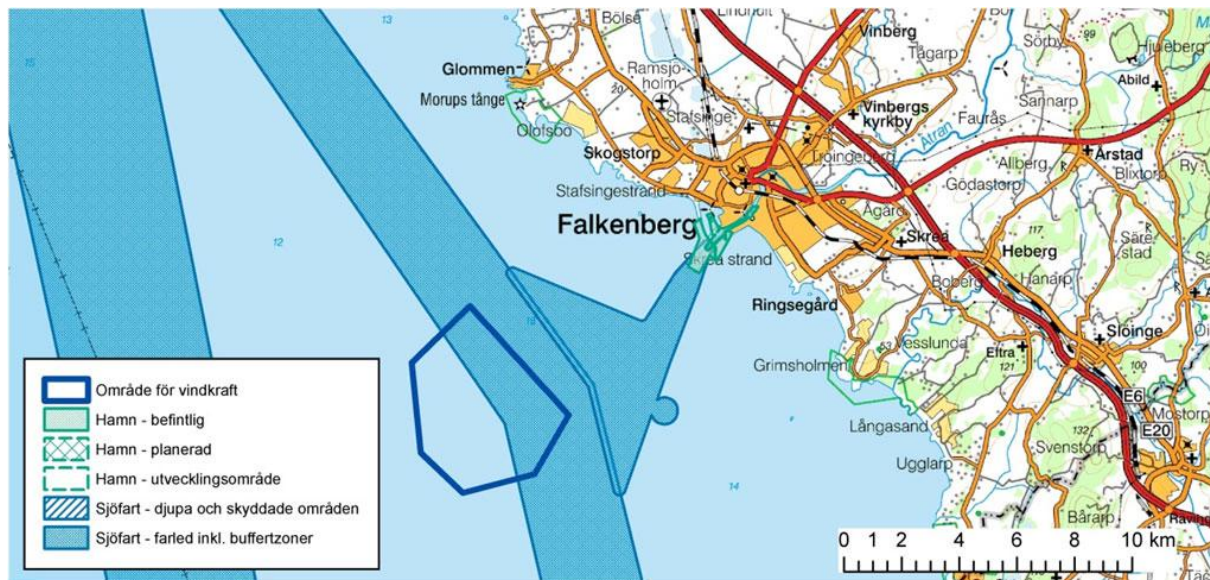
Långasand 28 augusti 2013

Ideella föreningen Rädda Hallandskusten

Hans Johansson
Vitlingsvägen 3
311 96 Heberg
0346-43858
070-867-8768
risarp@telia.com

Bilaga 1(1)

Riksintresse sjöfart

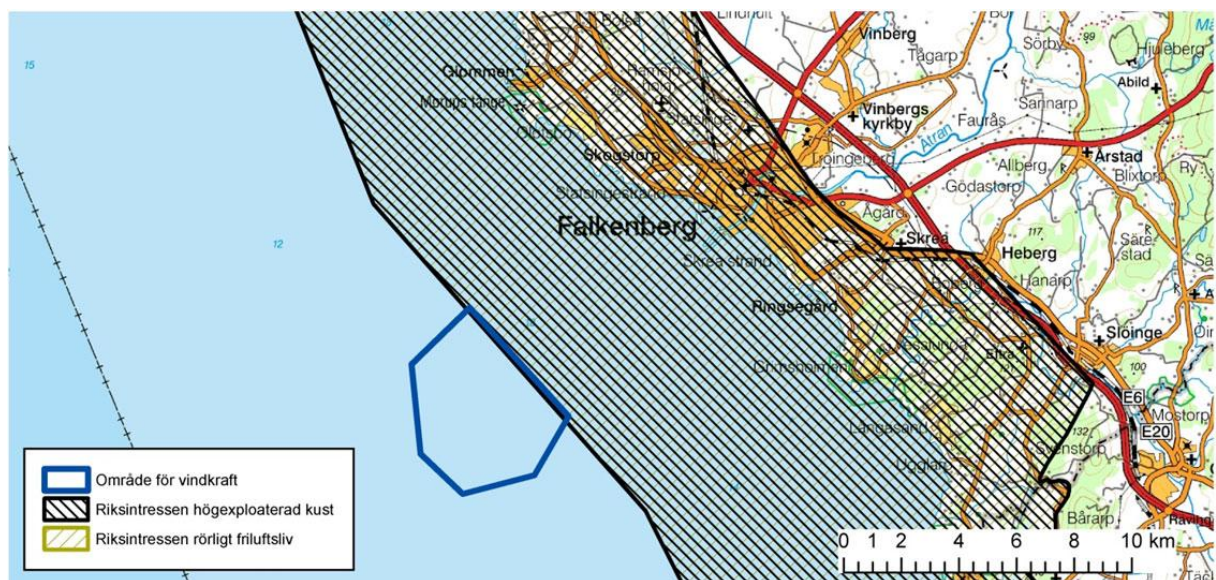

Riksintresse yrkesfiske

Bilaga 1(2)

Riksintresse friluftsliv

Riksintresse naturreservat/Natura 2000 områden

Bilaga 1(3)

Riksstyrelsen friluftsliv, kulturmiljövård, naturvård

Svenska Dagbladet 22 april 2012

Den gigantiska mångmiljardsatsningen på vindkraftsutbyggnad i Sverige är överdimensionerad. Pengarna borde i stället användas till att minska fossilbränsleanvändningen i transportsektorn.

80 procent av energitillförseln och 70 procent av elproduktionen i världen kommer från fossila bränslen (kol, olja och naturgas). Under de senaste decennierna har intresset för de förnybara energikällorna ökat dels på grund av höga utvinningskostnader för de fossila bränslena och dels av oro över jordens klimat. Sveriges elproduktion är i stort sett fossilfri (gasturbiner vid extrema vädersituationer orsakar några enstaka procent fossilgenererad el), men ändå är utbyggnaden av vindkraft rekordartad. Just nu byggs i stort sett ett vindkraftverk per dag i Sverige.

Problemet med de förnybara energikällorna är den låga energitätheten. Detta gäller speciellt solenergi och vindkraft som kräver relativt stora landområden. Vindkraften påverkas också genom väderväxlingarna. Inte minst under mycket kalla perioder när behovet av el är stort men vindarna ofta svaga, är bidragen från vindkraften försvinnande små. Under hösten 2011 hade man exempelvis i Tyskland en period med mycket svaga vindar under mer än 40 dagar vilket skapade stora problem.

Synen på vindkraften tycks för många vara enkel. Man kopplar in ett vindkraftverk på kraft- nätet och vips kommer det till nytta. Men kraftförsörjning är en komplicerad process där uppgiften är att förse användarna med el när de behöver den. Behovet av el kan inte anpassas till vindens växlingar utan måste anpassas till användarnas behov. När det råkar blåsa kraftigt får man kvickt stänga av en del av vattenkraften eftersom det inte finns någonstans att göra av överskottsenergin.

Ett delikat problem i både Tyskland och Danmark är att man tvingas sälja vindenergiöverskott till ett *negativt pris*, det vill säga säljaren får inte fullt betalt för elen och får även stå för kostnaden av försäljningen. Vice versa, om det blåser för lite eller inte alls måste man vrida på vattenkraften alldeles extra för att inte lamporna skall slockna eller kyl och frys stängas av.

Allt detta skulle nog fungera i en naturlig marknadsekonomi, men i det svenska systemet där vindkraftleverantören är garanterad inkomst (tack vare elcertifikaten), oavsett om strömmen kan användas eller inte, fungerar inte marknadskrafterna. Tyskland har efter stängningen av flera av sina kärnkraftverk hamnat i en svår och farlig situation som håller på att skapa problem även för grannländerna. Om inte korrekt spänning och strömstyrka kan garanteras i kraftnätet kan irreparabla skador uppkomma på komplicerad och känslig utrustning som är vanlig i dagens samhälle.

Kungliga Vetenskapsakademiens energiutskott har i en utförlig analys visat att Sverige kan klara upp till cirka 10 TWh vindkraft i elförsörjningssystemet genom att balansera denna med tillgänglig vattenkraft, som dock utnyttjas mindre effektivt och med större förslitning på utrustningen. Utökas vindkraften ytterligare måste både elnäten och vattenkraften förstärkas, alternativt måste nya gas- eller kolkraftverk

Bilaga 2(2)

installeras eller de skyddade älvarna offras. Kärnkraften å sin sida kan inte balansera vindkraften utan tjäna i första hand som en tillförlitlig källa för en kontinuerlig elförsörjning. I länder med främst fossilgenererad elenergi bidrar vindkraften till minskningar av CO₂-utsläppen och gör därför betydligt större nytta än i Sverige.

Det är beklagligt att Sverige försatt sig i denna situation utan att det på något sätt varit nödvändigt. Behovet av fossilfri el i Sverige täcks av befintliga energikällor. Ur nationalekonomisk synpunkt måste i princip huvuddelen av kostnaden för en överdriven utbyggnad av vindkraften vara en förlust då den uppenbarligen inte behövs. Den svenska vindkraftutbyggnaden skulle inte ha varit möjlig utan omfattande ”subventioner” (i form av elcertifikat) i mångmiljardklassen som därtill huvudsakligen gagnar utländsk industri.

Den sammanlagda extrakostnaden av den förda politiken drabbar till syvende och sist elkonsumenterna. Den försvagar landets konkurrenskraft vilket är det mest allvarliga och utgör också ett mått på det paradoxala i den så kallade gröna skatteväxlingen. Slutresultatet, om denna utveckling tillåts fortsätta, blir ett elöverskott med åtföljande subventionerad elexport från Sverige.

Att sådana gigantiska energiinvesteringar håller på att genomföras i vårt land som redan har ett väl fungerande och fossilfritt elsystem är obegripligt. Om avsikten vore att minska koldioxidutsläppen borde investeringarna på hundratals miljarder i stället riktas mot transportsektorn där cirka 35 procent av de fossila utsläppen sker i dag.

LENNART BENGTSSON

DICK HEDBERG

HARRY FRANK

BENGT NORDÉN

KARL GRANDIN

SVEN KULLANDER

RICHARD LUNDIN

KARL GUSTAF LÖFGREN

KARL-GÖRAN MÄLER

TORBJÖRN NORIN

ELISABETH RACHLEW

VILLY SUNDSTRÖM

CHRISTER SVENSSON

ledamöter ur Kungl. Vetenskapsakademiens Energiutskott

